

Metodika k dokumentaci drobných památek

Dobry provozovatel pohřebiště dbá na myšlenkový a estetický soulad hřbitova s krajinou, sídly, stavebními objekty a vegetací. Hřbitovní urbanismus je těsně spjat s památkovou péčí. Obec v roli provozovatele pohřebiště a často i vlastníka dbá o ochranu hřbitovní brány, zdí a drobných památek, které lze na hřbitově pokládat za nejohroženější z důvodu jejich subtilnosti, ale také z důvodu postupné ztráty vazby k pohřbenému, lokální historii a souvztažnost ke společnosti.

Řádný provozovatel v řádu pohřebiště čestné hroby zveřejní, ve hřbitovní knize cenné náhrobky označí, jejich hrubé a úmyslné poškození či nedůstojné nakládání s nimi potrestá (smluvní nebo veřejnoprávní pokutou). Nemovité sepulkrální památky nejsou v katastru nemovitostí povinně evidovány, vlastníci jsou zpravidla neznámí a obec se obává pozemek pod nimi pronajmout za účelem dalších pohřbů. Uvedený přístup je však v mnoha případech zbytečně opatrný (samotným pohřbem do hrobu se jeho náhrobek neznehodnotí).

Ve většině případů se dokumentace těchto památek omezuje na pořízení jednotlivých fotografií, vypracování nejednotného a nevyrovnaného popisu a výjimečně je zpracován alespoň kótovaný náčrt. Taková práce hřbitovní komise je zcela nedostatečná. To způsobuje špatný přenos informací pro statutární orgán provozovatele pohřebiště, který jediný je oprávněn kvalifikovaně rozhodovat, zda památku nabude do vlastnictví, postupně ji opraví a zprovozní. To se týká také válečných a německých hrobů.

Nabízíme obcím metodickou pomůcku či alespoň návod, který by přibližoval a osvětloval, jakým způsobem se mají drobné hřbitovní památky dokumentovat.

Text vznikl na základě dlouholeté zkušenosti dvou autorů (Hrubý, Altová) metodiky s dokumentací drobných památek. Oba autoři jsou zaměstnáni na územním odborném pracovišti Národního památkového ústavu v Ústí nad Labem, a to v oddělení, jehož hlavní pracovní činností je odborný dohled nad restaurováním movitých a nemovitých kulturních památek, tj. i nad obnovou drobných památek. Při shromažďování podkladů pro tento dohled je kvalitní dokumentace drobných památek zcela nezbytným předpokladem.

Vhodným metodickým návodem je publikace i pro kameníky, sochaře, restaurátory a řemeslníky, kteří v konečném důsledku hrobky, náhrobky a drobné hřbitovní památky obnovují. Věříme, že užívání uvedených metod, a především sjednocení jednotlivých výstupů zásadním způsobem přispěje ke zkvalitnění dokumentace drobných památek u jednotlivých provozovatelů pohřebišť.

Certifikovaná metodika byla schválena odborem výzkumu a vývoje Ministerstva kultury. Ministerstvo kultury a Ministerstvo pro místní rozvoj doporučuje tuto metodiku pro využití při ochraně kulturního dědictví ČR.